

Znak: WZPS-3.431.1.6.2024.AK
Szczecin, 15 września 2025 r.

Pani

Anna Marcinkowska

Kierownik

Ośrodka Pomocy Społecznej

w Radowie Małym

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1214) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1065) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 8 – 12 kwietnia 2024 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 6 sierpnia 2025 r., podpisanym przez Panią bez zastrzeżeń dnia 11 sierpnia 2025 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami¹.

W okresie poddanym kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym funkcjonował w oparciu o Statut Ośrodka oraz Regulamin Organizacyjny, które uwzględniały zadania realizowane przez Ośrodek z zakresu pomocy społecznej.

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej kwalifikacje. Pracownicy socjalni w okresie podlegającym kontroli podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach. Stan zatrudnienia pracowników socjalnych był zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej. Budynek, w którym znajdował się OPS był pozbawiony barier architektonicznych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym posiadał własne przepisy kancelaryjne i archiwalne zatwierdzone przez Dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie.

W Gminie w kontrolowanym okresie obowiązywała Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2019 – 2023, która zawierała elementy określone w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej zgodne z przepisami ww. ustawy w dniu podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Strategii. Stwierdzono, że Strategia nie była poddawana monitoringowi i ewaluacji. Pouczono Kierownika Ośrodka, o konieczności podjęcia działań w tym zakresie. Od 1 stycznia 2024 r. w Gminie obowiązywała Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024 - 2030, która nie zawierała elementów wskazanych w art. 16b ust. 2 pkt 1 i 16b ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Dokument zbyt ogólnie określał zdolność podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie Gminy Radowo Małe do realizacji usług społecznych - nie została w sposób szczegółowy określona zdolność tych podmiotów do realizacji usług społecznych. Pouczono Kierownika Ośrodka, że należy podjąć działania zmierzające do dostosowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024 - 2030 do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Gmina Radowo Małe sporządziła Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 r. oraz za 2023 r. Dokumenty zostały przedłożone Radzie Gminy w Radowie Małym oraz Sejmikowi Województwa Zachodniopomorskiego w ustawowych terminach i zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, zawierały rekomendacje, stanowiące podstawę do planowania budżetu na rok następny.

W okresie podlegającym kontroli Kierownik Ośrodka przedstawiła Radzie Gminy w Radowie Małym sprawozdania z działalności Ośrodka za 2022 i 2023 rok, które zawierały potrzeby w zakresie pomocy społecznej, zgodne z art. 110 ust. 9 ww. ustawy.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie tymczasowego schronienia. Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. W kontrolowanym okresie Gmina Radowo Małe zabezpieczyła potrzeby mieszkańców w zakresie schronienia dla osób bezdomnych w schronisku dla osób bezdomnych oraz schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi poprzez zawarcie odpowiednich umów. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, w ramach których udzielane jest schronienie, gmina powinna realizować ww. zadanie poprzez każdą z tych form schronienia. Kontrola wykazała, że Gmina Radowo Małe nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w noclegowni i w ogrzewalni.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej Gmina dokonuje zgłoszenia do rejestru miejsc, w których gminy województwa zachodniopomorskiego udzielają tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach. Gmina Radowo Małe zgłosiła zgodnie z zawartymi umowami wszystkie miejsca tymczasowego schronienia w placówkach dla osób bezdomnych do ww. rejestru. Ponadto Gmina podjęła uchwałę w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za udzielenie wsparcia w postaci tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Ustalono, że w kontrolowanym okresie Gmina Radowo Małe nie realizowała ww. zadania. Obligatoryjny charakter tego zadania wymaga, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie tworzenia mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy. Każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, może nie być ono realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana w Strategii. Potrzeba uruchomienia

mieszkań treningowych i wspomaganych nie została zbadana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024 - 2030. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. W kontrolowanym okresie Gmina terminowo realizowała ww. zadanie. Ustalono, że przyznane świadczenia w postaci podpisanych kontraktów socjalnych zostało błędnie wykazane przez Ośrodek w sprawozdaniu w Centralnej Aplikacji Statystycznej. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności wzmożenia nadzoru nad sporządzoną sprawozdawczością przekazywaną do Wojewody.

W okresie objętym kontrolą w Gminie Radowo Małe nie realizowano usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określonych w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej. Gmina nie prowadziła również domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym. W przypadku konieczności zapewnienia całodobowej opieki osoby wymagające tej formy pomocy kierowane były do domów pomocy społecznej na terenie innych gmin. Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy zabezpieczali pracownicy socjalni oraz placówki zdrowia w ramach współpracy z OPS. Ośrodek zawarł porozumienie o współpracy partnerskiej w ramach działania Centrum Zdrowia Psychicznego w Łobzie. Centrum oferuje mieszkańcom Gminy kompleksową pomoc psychiatryczną, psychologiczną oraz psychoterapeutyczną finansowaną w ramach NFZ.

Zgodnie z art. 46 ustawy o pomocy społecznej Gmina Radowo Małe świadczyła poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i dostęp terapeutyczny uzależnień osobom i rodzinom, które miały trudności lub wykazywały potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Ustalono, że Gmina podjęła uchwałę Nr II/18/2018 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie sposobu sprawienia pogrzebu oraz określenia zasad zwrotu wydatków na pokrycie kosztów pogrzebu.

W kontrolowanym okresie w Gminie Radowo Małe były realizowane usługi opiekuńcze, które zostały uregulowane stosownymi uchwałami Rady Gminy. Ponadto Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym

wprowadzono procedurę dotyczącą realizacji usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez OPS. W Gminie stosowną uchwałą określono szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, jednak w kontrolowanym okresie nie realizowano tego typu usług.

W oparciu o przedłożone dokumenty ustalono, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym realizował zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz świadczenie pracy socjalnej.

Ustalono, że pracownicy OPS w Radowie Małym świadczyli pracę socjalną mającą na celu zapewnienie skuteczności działań pomocowych osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Podejmowane działania przez pracowników socjalnych były rzetelnie i przejrzysto dokumentowane w notatkach służbowych oraz w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych, a prowadzona dokumentacja odzwierciedlała świadczoną pracę socjalną na rzecz klientów. Stwierdzono, że zawierane kontrakty socjalne wykorzystywano adekwatnie do sytuacji klientów i zgodnie z przyjętymi zasadami pracy socjalnej. Prowadzone kontrakty odzwierciedlały właściwie zidentyfikowane potrzeby i cele pracy z klientem. Jedynie w jednym kontrolowanym przypadku zasadnym było dokonanie modyfikacji zapisów kontraktu, co nie wpłynęło na pozytywną ocenę badanego obszaru.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości.

W sprawach dotyczących przyznawania zasiłku stałego stwierdzono, że osoby, którym przyznano zasiłek stały zostały poinformowane pisemnie o opłaceniu składki na ubezpieczenie zdrowotne przez Ośrodek. W rozstrzygnięciu decyzji administracyjnych wydawanych przez OPS w Radowie Małym brakowało zapisu dotyczącego objęciem wnioskującego ubezpieczeniem zdrowotnym w okresie pobierania świadczenia. Zapis w tym zakresie był w uzasadnieniu decyzji. Tymczasem to część rozstrzygająca decyzji powinna wprost wskazywać wszystkie skutki prawne wynikające z jej wydania. Zgodnie z art. 36 pkt 2 c) ustawy o pomocy społecznej składki na ubezpieczenie zdrowotne są świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej. Art. 106 ust. 1 ww. ustawy nadmienia, że przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie

decyzji administracyjnej. Katalog świadczeń, których przyznanie nie wymaga wydania decyzji administracyjnej nie zawiera opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Większość kontrolowanych kwestionariuszy wywiadów środowiskowych posiadało oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numer NIP lub Regon. Ponadto w większości wywiadów w pieczęci nie wskazano dokładanego adresu Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym – brakowało numeru budynku. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie wywiadów środowiskowych, oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów oraz adres Jednostki, o czym pouczone Kierownika Ośrodka.

Ponadto ustalono, że we wszystkich kontrolowanych decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym. Kierownik Ośrodka wydaje decyzje administracyjne na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy z upoważnienia wójta. W przypadku decyzji wydawanych przez kontrolowaną jednostkę prawidłowym oznaczeniem organu jest Wójt Gminy Radowo Małe. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności prawidłowego oznaczania organu wydającego decyzje.

W niektórych kontrolowanych sprawach dotyczących przyznania zasiłku okresowego, osoby ubiegające się o pomoc społeczną zwracały się o pomoc np. na zakup żywności, bieżące potrzeby i opłaty. W trakcie wywiadów środowiskowych pracownik socjalny ustalił, że klienci oczekują tego typu wsparcia. W badanych przypadkach, na zgłoszone potrzeby, został przyznany zasiłek okresowy. Uregulowane w art. 38 ustawy o pomocy społecznej świadczenie z pomocy społecznej w formie zasiłku okresowego nie jest przyznawane na zaspokojenie konkretnej potrzeby. Przyznanie takiej formy pomocy należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i z założenia służyć ma zapewnieniu świadczeniobiorcy dochodu, którym będzie mógł dysponować w granicach własnego uznania. Właściwym postępowaniem byłoby rozpatrzenie wniosków dotyczących przyznania środków na zakup żywności i opłacenie opłat pod kątem przyznania stronom pomocy w formie zasiłku celowego. Przy przyznawaniu pomocy należy uwzględnić zgłaszane potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy, jeżeli odpowiadają one celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Ponadto z analizy kwestionariuszy wywiadów środowiskowych wynika, że w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego osoby ubiegające się o pomoc społeczną nie zostały poinformowane o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy, przez co nie został zrealizowany przez pracownika socjalnego obowiązek informacyjny, wynikający z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.

Pouczono Kierownika OPS o konieczności odzwierciedlania w dokumentacji, w tym, w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego, pomocy zaproponowanej stronie postępowania.

Zgodnie z art. 50 ust 5 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Wszystkie skontrolowane decyzje wskazywały zakres usług opiekuńczych jedynie w uzasadnieniu decyzji. Zakres usług powinien zostać ujęty w rozstrzygnięciu decyzji.

Ponadto decyzje administracyjne przyznające usługi opiekuńcze w podstawie prawnej zawierały cały art. 50 ustawy o pomocy społecznej, podczas gdy art. 50 ust. 1 i art. 50 ust. 2 ww. ustawy wskazują dwie różne grupy osób, które są uprawnione do pomocy w formie usług opiekuńczych: są to osoby samotne albo osoby posiadające rodzinę.

Mając na uwadze powyższe, w wydawanych decyzjach należy wskazywać art. 50 ust. 1, w przypadku osób samotnych albo 50 ust. 2 ustawy w przypadku osób posiadających rodzinę.

W dwóch kontrolowanych przypadkach w uzasadnieniu decyzji zakwalifikowano świadczeniobiorcę jako osobę samotną, choć nie spełniała ona definicji osoby samotnej, zgodnej z art.6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej. W jednym przypadku ustalono, że w związku ze zmianą dochodu rodziny przeprowadzono aktualizację rodzinnego wywiadu środowiskowego, jednakże w kwestionariuszu wywiadu, sporządzonego przez pracownika socjalnego, w planie pomocy nie zawnioskowano o zmianę decyzji w części dotyczącej odpłatności za świadczenie usług. Pouczono Kierownika OPS o konieczności starannego dokumentowania czynności na każdym etapie prowadzonego postępowania administracyjnego.

We wszystkich kontrolowanych decyzjach administracyjnych ustalających odpłatność mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej w przedmiocie rozstrzygnięcia decyzji zbędnie przywołano średni koszt miesięczny utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej. Średni koszt nie należy zakresu kompetencji organu wydającego decyzję (Wójta Gminy Radowo Małe), wobec powyższego, nie powinien być

przedmiotem rozstrzygnięcia w ww. decyzjach. W jednym kontrolowanym przypadku pomimo ustalenia zgonu klienta nie stwierdzono wygaszenia decyzji kierującej do domu pomocy społecznej. Pouczono Kierownika OPS o konieczności starannego sporządzania dokumentacji w sprawach kierujących i ustalających odpłatność za pobyt w dps z zachowaniem przepisów k.p.a.

W przypadku udzielanej pomocy w postaci tymczasowego schronienia stwierdzono przypadek skierowania osoby ciężko chorej, niesamodzielnej i wymagającej całodobowej opieki do schroniska dla osób bezdomnych. W tym konkretnym przypadku stwierdzono, że osoba nie powinna zostać skierowana do schroniska dla osób bezdomnych. Artykuł 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej wyraźnie wskazuje, że w schronisku dla osób bezdomnych mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce. Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

W kontrolowanym okresie Gmina realizowała dożywanie w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 oraz wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028. W podstawie prawnej wszystkich decyzji dotyczących przyznania pomocy w formie posiłku przywołano art. 48 ustawy o pomocy społecznej, a nie doprecyzowano, że w tym przypadku należy przywołać art. 48b ust. 2 i 3 ustawy o pomocy społecznej. Poinformowano Kierownika OPS o konieczności stosowania takiego zapisu w wydawanych decyzjach. W uzasadnieniu decyzji przyznających świadczenie w formie posiłku stosowano zapis informujący, że „zasiłek” zostanie przekazany na konto szkoły według noty obciążeniowej – przyznane świadczenie nie jest zasiłkiem, wobec powyższego poinformowano Kierownika OPS, że nie należy w tym przypadku stosować takiego nazewnictwa. Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności zwiększenia nadzoru nad prowadzonymi sprawami w celu zachowania rzetelności i celowości stosowanych zapisów w wydawanych decyzjach administracyjnych.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radowie Małym w zakresie realizacji zadań z ustawy o pomocy społecznej przeprowadzona była w dniach 19 - 21 lutego 2018 r. Działalność jednostki oceniono pozytywnie z

nieprawidłowościami. W toku kontroli ustalono, że wydane zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

Stwierdzone nieprawidłowości wynikały z braku rzetelności osób prowadzących sprawę, a także niewystarczającego nadzoru ze strony Kierownika Ośrodka.

Niedostateczne rozpoznanie indywidualnych potrzeb oraz sytuacji osoby w kryzysie bezdomności przyczyniło się do udzielenia wsparcia, które nie było adekwatne do stanu jej zdrowia.

Za stwierdzone w niniejszym wystąpieniu nieprawidłowości odpowiedzialny jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zalecam:

jako zalecenia zwykłe:

w obszarze procedur Gminy:

1. podjąć działania umożliwiające udzielanie wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganych osobom wymienionym w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 12 tej ustawy;
2. podjąć działania zapewniające udzielenie pomocy w formie tymczasowego schronienia w ogrzewalni i noclegowni zgodnie z art. 48a ust. 1 i 4, w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej,

w obszarze wydawanych decyzji:

1. ustalać uprawnienie do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne w rozstrzygnięciu decyzji administracyjnej;
2. w decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze wskazywać zakres usług opiekuńczych w rozstrzygnięciu decyzji;
3. w podstawie prawnej decyzji w przedmiocie usług opiekuńczych wskazywać art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji rodzinnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie usług opiekuńczych,

w obszarze pomocy dla klienta:

1. wydawać decyzje administracyjne odnoszące się do zgłaszanych potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,

jako zalecenie znaczące:

w obszarze pomocy dla klienta:

1. przyznawać pomoc adekwatną do indywidualnych potrzeb, z uwzględnieniem stanu zdrowia, poziomu samodzielności oraz możliwości funkcjonowania w danej formie wsparcia zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

z up. Wojewody Zachodniopomorskiego

Dawid Krystek

II Wicewojewoda Zachodniopomorski

– właściwy podpis na oryginale –

Do wiadomości:

Pan Mariusz Sira

Wójt Gminy Radowo Małe